

Wandelen door literair Groningen

Op een zonnige herfstmiddag beent een bekende gestalte met wapperende jaspanden langs de voormalige woning van W.F. Hermans aan de Spilsluizen. 'Kijk nou, Jean Pierre Rawie,' onderbreekt **Roos Custers** het relaas van collega-auteur **Nick ter Wal** over hoe intens Hermans Groningen haatte. Een mooi begin van een literaire wandeling van de Hortusbuurt naar de Grote Markt.

✍ MARJAN BROUWERS 📷 REYER BOXEM

Roos Custers en Nick ter Wal kennen elkaar van hun studie Nederlands en schreven samen de nieuwe editie van het boek *Literaire Wandeling Groningen*. Custers is onder meer uitgever, redacteur, docent en talkshow-presentator en was coördinator van 'Dichters in de Prinsentuin' en Ter Wal heeft een antiquariaat. Hun boek bevat vijf wandelroutes door Groningen en Haren en vele anekdotes over schrijvers en dichters van vroeger en nu die een link hebben met bepaalde locaties. Zo trad A.L. Snijders op in de toenmalige Openbare Bibliotheek in de Oude Boteringestraat en zat Custers' favoriete dichteres Fritzi ten Harmsen van der Beek soms achter de toonbank van antiquariaat Timbuctoo in de Turftorenstraat te roken en boeken af te rekenen.

Voor het huis van Hermans leest Custers voor uit een brief die hij aan Gerard Reve schreef over de kermis op 28 augustus: 'Een dag om in een lauwwarm bad je polsslageraden open te snijden.' Hermans was nogal een kankeraar, voegt ze toe. 'Hij was overal ongelukkig geweest,' denkt Ter Wal. 'Wijn

drinken met vrienden in Café Wolthoorn, zoals Rawie en Driek van Wissen graag deden, was niets voor hem.'

We wandelen door de herfstbladeren langs het Nieuwe Kerkhof, waar Jean-Paul Franssens woonde, de favoriete schrijver van Ter Wal. 'Gerrit Krol, ook een echte zoon van Groningen, schreef een prachtig gedicht over deze plek.' Als we Café de Minnaar passeren, merkt Custers op dat Groningen jonge auteurs de vrijheid biedt om zich op hun eigen manier te ontwikkelen. 'Optreden in De Kroeg van Klaas of in de Prinsentuin is laagdrempelig en veel dichters hebben er hun eerste schreden gezet, zoals Joost Oomen en Ellen Deckwitz.'

Ook het zonovergoten Noorderplantsoen is een dankbare inspiratiebron, bijvoorbeeld voor Ruben van Gogh die schreef over kringloopwinkel Mamamini aan de Noorderbinnensingel. Op de Plantsoenbrug vertelt Ter Wal een verhaal over Nanne Tepper, volgens hem de meest Groningse schrijver van allemaal: 'Hier reed hij het water in en draaide doodleuk nog een shagje

Literaire wandeling Groningen

WWW.KLEINEUIL.NL

€ 12,50

terwijl zijn auto zonk. Omstanders hebben hem gered, maar een halfjaar later stapte hij alsnog uit het leven.'

Op de A-Brug wijst Custers het oude huis van Deckwitz aan. 'En daar aan de Westerbinnensingel was het fictieve kantoor van Ludde Menkema uit Lupko Ellens thriller *Moddergraf*.' We lopen naar de Vismarkt, waar Martin Brill bezwoer de stad nooit te zullen verlaten en vrienden die vertrokken verraders noemde. De hoofdpersoon uit Anton Valens' *Het Boek Ont* woonde achter de A-Kerk. 'Man en Post!' roept Custers. Een moderne klassieker, vindt Ter Wal. We weten dan nog niet dat Valens een week later zal overlijden.

In de Guldenstraat lezen we een gedicht van Rawie, dat hoog op een muur is gebeiteld. Op de Grote Markt is Hermans terug: na het voltooiën van *De God Denkbaar Denkbaar de God* dronk hij een espresso bij Talamini. In de verte fonkelt het Forum in de zon en Ter Wal betreurt het dat de naam van Belcampo, pseudoniem van studenthuisarts Schönfeld Wichers, niet is meeverhuisd naar de nieuwe locatie van de Bibliotheek. Custers sluit de wandeling passend af met een gedicht van Kees Stip:

Groningens toekomst

*Een visioen (ik heb ze van tevoren)
De gasbel heeft zijn laatste gas verloren.
De menigte staat op de Grote Markt
en staart omlaag naar de Martinitoren.*

